

מִמָּנָא, וְהָא אוֹקְמוּהָ. וּבְגִין כֶּף עֵת אִיהוּ
מִמָּנָא, לְכֹל חֲפֵץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי מִקֵּץ
שְׁנַתִּים יָמִים, מִסְטָרָא דְהָהוּא קֵץ דְּחֻשְׁפָּה
חָמָא פְּרַעְה בְּחֻלְמִיה, וּמִתְמָן יָדַע וְאַתְגְּלִי
לִיה הָהוּא חֻלְמָא.

וַיְהִי בְּבִקְר וּתְפִעָם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת
כָּל חֲרֻטְמֵי מְצָרִים וְאֵת כָּל חֲכָמֵיהָ
וְגו'. וּתְפִעָם רוּחוֹ. מָאִי וּתְפִעָם. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, הָא אוֹקְמוּהָ בְּפְרַעְה כְּתִיב וּתְפִעָם,
וּבְנִבּוּכְדָנְצָר כְּתִיב, (דְּנִיאֵל ב) וּתְתַפְעָם,
וְאוֹקְמוּהָ דְהָא בְּפְרַעְה כְּתִיב וּתְפִעָם, בְּגִין
דְּהוּה יָדַע חֻלְמָא, וּפְשָׁרָא לָא הוּה יָדַע, אֲבָל
נְבוּכְדָנְצָר, חָמָא חֻלְמָא, וְחָמָא פְּשָׁרָא,
וְאַתְנַשִּׁי כֻלָּא מְנִיה.

אֲבָר תָּא חֲזִי, וּתְפִעָם רוּחוֹ, כְּמָה דְאֵת
אָמַר, (שׁוּפְטִים יג) לְפַעְמוֹ, דְּהוּה אֶתִּי
רוּחָא וְאֲזִיל, וְאֶתִּי וְאֲזִיל. וְלָא הוּה
מִתִּישְׁבָּא עֲמִיה עֲדִין פְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא
כְּתִיב, (שׁוּפְטִים יג) וַתְּחַל רוּחַ יְיָ לְפַעְמוֹ, דְּכַדִּין
הוּה שִׁירוּתָא. אוּף הָכָא רוּחִיה אֲתַעַר בֵּיה,
וְאֲזִיל וְאַתְעַר, וְלָא הוּה מִתִּישְׁבָּא עֲמִיה
לְמַנְדַּע. נְבוּכְדָנְצָר וּתְתַפְעָם רוּחוֹ,
בְּאַתְעַרוּתָא הוּה אֲתַעַר עַל חַד תְּרִין, תִּיבִין
וְאֲזִילִין וְתִיבִין, וְדָא הוּא כְּמָה דְאֵת אָמַר,
(בְּמַדְבָּר כד) כְּפַעַם בְּפַעַם. פַּעַם בְּהָאִי, (דף קצד ע"ב)
וּפַעַם בְּהָאִי, וְלָא מִתִּישְׁבָּא דַּעֲתִיה וְרוּחִיה.
וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרֻטְוֵי מְצָרִים, אֲלִין
חֲרָשִׁין. וְאֵת כָּל חֲכָמֵיהָ, אֲלִין
חַפְיָמִין בְּטִיירָא, וְכֻלְהוּ הוּוּ מְסַתְּפָלָן לְמַנְדַּע
וְלָא יְכִילוּ לְאַדְבָּקָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲפִי עַל גַּב דְּאֲתַמָּר דְּלָא
אֲחֻזְיִין לִיה לְבַר נֶשׂ אֲלָא בְּהָהוּא
דְּרָגָא דִּילִיה, שְׁאֲנִי לְמַלְכִים, דְּאַחֲזִיין לוֹן

חֲפֵץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וַיְהִי מִקֵּץ
שְׁנַתִּים יָמִים, מִהֲצַד שֶׁל אוֹתוֹ קֵץ
הַחֻשְׁףָּה רָאָה פְּרַעְה בְּחֻלְמוֹ, וּמִשָּׁם
יָדַע וְהִתְגַּלְהָ לּוֹ אוֹתוֹ הַחֻלּוֹם.

וַיְהִי בְּבִקְר וּתְפִעָם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח
וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרֻטְמֵי מְצָרִים וְאֵת
כָּל חֲכָמֵיהָ וְגו'. וּתְפִעָם רוּחוֹ, מָה
זֶה וּתְפִעָם? רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הִנֵּה
פְּרַשׁוּיָה שְׁבַפְרַעְה כְּתוּב וּתְפִעָם,
וּבְנִבּוּכְדָנְצָר כְּתוּב (דְּנִיאֵל ב)
וּתְתַפְעָם, וּבְאַרְוֵהָ שְׁהִנֵּה בְּפְרַעְה
כְּתוּב וּתְפִעָם מִשׁוּם שְׁהִיָּה יוֹדַע
אֵת הַחֻלּוֹם, וְהַפְתְּרוֹן לָא הִיָּה
יוֹדַע, אֲבָל נְבוּכְדָנְצָר רָאָה הַחֻלּוֹם
וְרָאָה הַפְתְּרוֹן, וְהִכַּל נִשְׁפַח מִמֶּנּוּ.
אֲבָר בָּא רָאָה, וּתְפִעָם רוּחוֹ, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (שׁוּפְטִים יג) לְפַעְמוֹ, שְׁהִיָּתָה
הַרוּחַ בָּאָה וְהוֹלֶכֶת וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת
וְלָא הִיָּתָה מִתִּישְׁבַת עֲמוֹ עֲדִין
כְּרָאוּי, וְעַל כֵּן כְּתוּב (שם) וַתְּחַל
רוּחַ ה' לְפַעְמוֹ, שְׁאֲז הִיָּתָה
הַרְאִישִׁית. אֲפִי כִּאֵן רוּחוֹ הִתְעוֹרְרָה
בוֹ, וְהִלָּף וְהִתְעוֹרַר, וְלָא הִיָּתָה
מִישְׁבַת עֲמוֹ לְדַעַת. נְבוּכְדָנְצָר
וּתְתַפְעָם רוּחוֹ, בְּהִתְעוֹרְרוּת הִיָּה
מִתְעוֹרַר עַל כָּל אֶחָד פְּעַמִּים,
שְׁבִים וְהוֹלְכִים וְשְׁבִים. וְזֶהוּ כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (בְּמַדְבָּר כד) כְּפַעַם בְּפַעַם,
פַּעַם בְּזֶה וּפַעַם בְּזֶה, וְלָא
מִתִּישְׁבַת דַּעֲתוֹ וְרוּחוֹ.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרֻטְמֵי
מְצָרִים - אֵלּוֹ הַמְּכַשְׁפִּים. וְאֵת כָּל
חֲכָמֵיהָ - אֵלּוֹ חֲכָמֵי הַמְּזֻלוֹת.
וְכֻלָּם הָיוּ מְסַתְּפָלִים לְדַעַת וְלָא
יְכִילוּ לְהַשִּׁיג.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲפִי עַל גַּב
שְׁנֵאמַר שְׁאִין מְרָאִים לְאָדָם אֲלָא
בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ - שׁוֹנֵה אֲצֵל
הַמְּלָכִים, שְׁמֵרָאִים לְהֵם דְּבָרִים
עֲלִיוֹנִים וּמְשָׁנִים מִבְּנֵי אָדָם
אַחֲרִים. כְּמוֹ שְׁמֵלָף דְּרָגָתוֹ עֲלִיוֹנָה
עַל כָּל שְׂאָר הָאַחֲרִים, כֶּף גַּם

מִלִּין עֲלֵאִין, וּמְשַׁנְיִין מִבְּנֵי

מראים לו בדרגה עליונה על כל שאר האחרים, כמו שנאמר את אשר האלהים עשה הראה את פרעה, אבל לשאר בני האדם אין מגלה להם הקדוש ברוך הוא את מה שהוא עושה, פרט לנביאים או לחסידים או לחכמי הדור, והנה פרשוק.

בא ראה, כתוב אתי השיב על פני ואתו תלה. מכאן שהחלום הולך אחר הפתרון. מי השיב על פני? אלא זה יוסף. ואתו תלה - באותו הפתרון שפתר לו, וכתוב ויהי כאשר פתר לנו בן הנה.

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה הקדוש ברוך הוא מתרצה בצדיקים, משום שהצדיקים הם עושים [שלוש ועושים] שלום למעלה ועושים שלום למטה, ומכניסים פלה לבעלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מתרצה בהם באותם שייראים ממנו ועושים את רצונו. למיחלים לחסדו, מי הם המיחלים לחסדו? הנה אומר, אותם שמשפדלים בתורה בלילה ומשתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר, הם מצפים לחסדו, והרי בארוה, בזמן שאדם משתדל בתורה בלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, ככתוב (שם מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. מה הטעם יומם יצוה ה' חסדו? משום שבלילה שירה עמי. ומשום כך כתוב רוצה ה' את יראיו, ולא ביראיו. כמי שרוצה ברצונו את האחר ומתרצה לו להתפייס עמו, ומשום כך רוצה ה' את יראיו ולא ביראיו.

ולא ביראיו. כמאן דרעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה לאתפייסא בהדיה. ובגין כך רוצה יי את יראיו, ולא ביראיו.

נשא אחרנין. כמה דמלפא דרגיה עלאה על כל שאר אחרנין, הכי נמי אחזיאו ליה בדרגא עלאה על כל שאר אחרנין. כמה דאת אמר את אשר האלהים עושה הראה את פרעה. אבל לשאר בני נשא, לא גלי לון קדשא ברוך הוא מה דאיהו עביד, בר לנביאי או לחסידים או לחכמי דרא, והא אוקמוה. תא חזי, פתיב, אותי השיב על פני ואתו תלה, מכאן דחלמא אזיל בטר פישרא. השיב על פני מאן, אלא דא יוסף. ואתו תלה, בההוא פישרא דקא פשר ליה, וכתוב ויהי כאשר פתר לנו בן הנה:

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה קדשא ברוך הוא, אתרעי בהו בצדיקנא, בגין דצדיקנא אינון עבדין (שלמא ועבדי) שלמא לעילא, ועבדי שלמה לתתא, ואעלין פלה בבעלה. ובגין כך קדשא ברוך הוא אתרעי בהו, באנון דדחלין ליה ועבדין רעותיה.

למיחלים לחסדו, מאן אינון מיחלים לחסדו. הוי אימא אינון דמשתדלי באורייתא בליליא, ואשתתפו בהדי שכינתא. וכד אתי צפרא, אינון מחפאן לחסדו. והא אוקמוה, בזמנא דבר נש אשתדל באורייתא בליליא, חוטא דחסד אתמשיך עליה ביממא. פדכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. מאי טעמא יומם יצוה יי חסדו, משום דבלילה שירה עמי. ובגין כך רוצה יי את יראיו כתיב, ולא ביראיו. כמאן דרעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה לאתפייסא בהדיה. ובגין כך רוצה יי את יראיו, ולא ביראיו.

בגזונא דא, יוסף הוה עציב בעציבו דרוחא, בעציבו דלפא, דהוה אסיר תמן. פיון דשדר פרעה בגיניה, מה כתיב. ויריצוהו, אתפייסו ליה ואהדרו ליה מלין דחדוה, מלין למחדי לפא, בגין דהוה עציב מן פירא. תא חזי, בקדמיתא נפל בבירא, בבירא אסתלק לבתר.

רבי שמעון אמר, עד לא אירע ליוסף ההוא עובדא, לא אקרי צדיק. פיון דנטר ההוא ברית קיימא, אקרי צדיק. וההוא דרגא דברית קדישא אתעטר בהדיה, ומאי דהוה (עביד) פבור בקדמיתא, אסתלק בהדיה, וכתיב ויריצוהו מן הפבור. אסתלק מן דא, ואתעטר בפאר מים חיים.

וישרח פרעה ויקרא את יוסף, לקרא ליוסף מיבעי ליה. אלא ויקרא את יוסף, דא קדשא בריך הוא, דכתיב, (תהלים קה) עד עת בא דברו אמרת יי צרפתהו. עד עת בא דברו, הדא הוא דכתיב ויקרא את יוסף, פתיב הכא ויקרא את יוסף, וכתיב התם ויקרא אל משה: ויגלח ויחלף שמלותיו, בגין יקרא דמלפא, והא אוקמוה.

רבי אלעזר פתח, (תהלים קה) ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם. תא חזי, דקדשא בריך הוא מגלגל גלגולים בעלמא, ומקיים אסרין וקיומין, בגין לקיימא קיומא ויגזרה דאיהו גזיר.

דהא תנן, אלמלא חביבו ורחימו דרחים קדשא בריך הוא לאבדן, הוה אתחזי לנחתא יעקב למצרים בשלשלי דפרזלא. וברחימו דלהון, שלטיה ליוסף בריה, ועבד ליה מלפא דשליטא על כל ארעא, ונחתו כלהו שבטין ביקרא, ויעקב כמלפא.

כמו כן יוסף היה עצוב בעצב הרוח ובעצב הלב, שהיה אסור שם. פיון שפרעה שלח בשבילו, מה פתוב? ויריצוהו. התפייסו לו והחזירו לו דברי שמחה, דברים לשמח את הלב, משום שהיה עצוב מן הפבור. בא ראה, פראשונה נפל פבור, וכבור התעלה אחר כך.

רבי שמעון אמר, בטרם ארע ליוסף אותו המעשה, לא נקרא צדיק. פיון ששמר אותה ברית המילה, נקרא צדיק, ואותה הדרגה של ברית הקדש התעטר עמו, ומה שהיה [עשה] פבור פראשונה, התעלה עמו. וכתוב ויריצוהו מן הפבור. התעלה מנה והתעטר בפאר מים חיים.

וישרח פרעה ויקרא את יוסף, היה צריך להיות לקרא ליוסף! אלא, ויקרא את יוסף - זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם קה) עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו. עד עת בא דברו, זהו שכתוב ויקרא את יוסף. פתוב כן ויקרא את יוסף, וכתוב שם ויקרא אל משה. ויגלח ויחלף שמלותיו, בשביל פבור המלך, והנה פרושה.

רבי אלעזר פתח, (תהלים קה) ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם. בא ראה שהקדוש ברוך הוא מגלגל גלגולים בעולם, ומקיים נדרים ושבועות פדי לקיים שבועה ויגזרה שהוא גזיר. שחרי שנינו, אם לא שחביבות ואהבה שאהב הקדוש ברוך הוא את האבות, היה ראוי להוריד את יעקב למצרים בכבלים של פרזל. ובאהבתו אותם המליך ליוסף בנו, ועשה אותו מלך ששולט על כל הארץ, ויגזרו כל השבטים בכבוד, ויעקב כמלך.

בא ראה מה פתוב? (שם) ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם. פיון שפתוב ויבא ישראל מצרים, לא ידענו שיעקב גר בארץ חם? למה צריך את זה? אלא, ויבא ישראל מצרים - זה הקדוש ברוך הוא. ויעקב גר בארץ חם - זה יעקב. שהרי בשביל יעקב ובניו באה השכינה למצרים, והקדוש ברוך הוא גלגל גלגלים והוריד את יוסף בראשונה, שבזכותו התקיימה הפרית עמו, והשליט אותו על כל הארץ.

מה פתוב? שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו. רפי שמעון אמר, כתוב (תהלים קמו) ה' מתיר אסורים וגו', וכאן כתוב שלח מלך ויתירהו, למה משל עמים ויפתחהו? אלא שלח מלך - זה הקדוש ברוך הוא. משל עמים - זה הקדוש ברוך הוא. שלח מלך - המלך העליון שלח ויתירהו. ומי הוא ששלח לו? זה המלאך הגואל, שהוא מושל עמים, שהוא מושל על התחתונים, והכל הוא מן הקדוש ברוך הוא.

ויריצהו - חסר וא"ו, ומי הוא? זה הקדוש ברוך הוא, משום שאין מי שאוסר ופותר, רק הקדוש ברוך הוא, שכתוב (איוב יב) יסגר על איש ולא יפתח, וכתוב (שם לד) והוא ישקיט ומי ירשיע ויסתר פנים ומי ישורנו ועל גוי ועל אדם יחד, שהרי הכל בו, וכתוב (דניאל ד) וכרצונו עושה בצבא השמים ודירי הארץ, ואין מי שימחה בידו ויאמר לו מה עשית. ומשום כך כתוב ויריצהו מן הבור וגו'.

מה זה ויריצהו? כמו שנאמר (איוב לב) יעתר אל אלוה ויריצהו. כמו כן ויריצהו מן הבור, ואחר

תא חזי, מה כתיב, ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם, פיון דכתיב ויבא ישראל מצרים, לא ידענא דיעקב גר בארץ חם, אמאי אצטריך דא. אלא ויבא ישראל מצרים, דא קדשא בריך הוא. ויעקב גר בארץ חם, דא יעקב, דהא בגיניה דיעקב ובנוי, אתת שכינתא למצרים. וקדשא בריך הוא גלגל גלגולין, (דף קצח ע"א) ואחית ליה ליוסף בקדמיתה. דבזכותיה אתקיים ברית בהדיה, ושלטיה על כל ארעא.

מה פתוב, שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו. רפי שמעון אמר, כתיב, (תהלים קמו) יי מתיר אסורים וגו', והא וקא כתיב, שלח מלך ויתירהו, אמאי מושל עמים ויפתחהו. אלא, שלח מלך, דא קדשא בריך הוא. מושל עמים, דא קדשא בריך הוא. שלח מלך, מלך עלאה שלח ויתירהו, ומאן איהו דשלח ליה, דא מלאך הגואל, דאיהו מושל עמים, דאיהו מושל על תתאי. וכלא מעם קדשא בריך הוא איהו.

ויריצהו חסר וא"ו, ומאן איהו, דא קדשא בריך הוא. בגין דהא לית מאן דאסיר ופתח, בר קדשא בריך הוא, דכתיב, (איוב יב) יסגר על איש ולא יפתח. וכתוב, (איוב לד) והוא ישקיט ומי ירשיע ויסתר פנים ומי ישורנו ועל גוי ועל אדם יחד, דהא כלא ביה. וכתוב, (דניאל ד) וכמצינה עבד בחיל שמיא ודירי ארעא ולא איתי די ימחי בידיה ויאמר ליה מה עבדת. ובגין כך פתוב, ויריצהו מן הבור וגו'.

מאי ויריצהו. פמה דאת אמר, (איוב לג) יעתר אל אלוה ויריצהו. כגוונא דא ויריצהו מן הבור, ולבתר ויבא אל פרעה. דבר אחר